

Motion till riksdagen 2016/17:3752

av **Barbro Westerholm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till LSS-utredningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lägga fram förslag om förtydliganden om rätten till personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en bred utredning om de olika insatser som finns för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att förflytta sig och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För liberaler är det en självklarhet att människor är olika. Vi har olika kön, könsidentitet, sexuell läggning, ålder, härkomst och livsåskådning men också skiftande funktionalitet. Var fjärde svensk uppger sig ha någon form av funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättningar finns i alla åldrar, klasser och yrkesgrupper, lever i staden och på landet, ensamma och i familjer, arbetar, är studerande, arbetslösa och sjukpensionärer, har olika värderingar och intressen, dvs. de är precis som alla andra.

När man talar om personer med funktionsnedsättning handlar det inte om en homogen grupp av individer som det är synd om, som står utanför, som ska tas om hand eller som är utsatt. Det handlar om människor som finns överallt, här och nu, med ambitioner och livsdrömmar. Människor med förutsättningar som i vissa avseenden kan skilja sig från majoritetens, men som är en viktig del av samhällsgemenskapen och har rätt till delaktighet i den. Funktionshinderspolitik handlar om att förverkliga den rätten och om självständighet och självbestämmande. En liberal politik innebär att skapa förutsättningar för att alla ska kunna bli sitt bästa jag, också de som har funktionsnedsättning. Respekten för den enskilda människans frihet och värdighet är

utgångspunkten för all liberal politik. Det är särskilt viktigt när det handlar om människor som mött hinder i livet – för vilka friheten inte är självklar.

Utgångspunkten för Liberalernas funktionshinderspolitik är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige ratificerade 2008. Konventionen syftar till att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning att ta del av de mänskliga rättigheter som tillkommer alla. Konventionen utgår från grundläggande principer om individuellt självbestämmande, icke-diskriminering, fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället, lika möjligheter, tillgänglighet, jämställdhet samt rätten för barn med funktionsnedsättning att utveckla sina förmågor och bevara sin identitet.

Ett inkluderande samhälle där man utgår från den mänskliga mångfalden, ser olikheter som styrkor, tar till vara människors vilja och ser alla som resurser är ett liberalt samhälle.

Den svenska funktionshinderspolitiken har höga ambitioner. Personer med funktionsnedsättning ska ha goda levnadsvillkor och kunna leva som andra. Men i verkligheten är det ofta annorlunda. Funktionshinderspolitikens delar är kommunicerande kärn, men de hanteras alltför ofta i stuprör. Det är tydligt angivet i många regelverk att myndigheter ska samarbeta så att stödet till personer med funktionsnedsättning blir optimalt och så att inget hamnar mellan stolarna. I praktiken är det alltför vanligt att myndigheter i stället skyfflar ansvar mellan sig. Uteblivna investeringar i människor krymper framför allt deras livschanser, men riskerar också att leda till högre offentliga utgifter på sikt.

Liberalerna redovisar i den gemensamma följdmotionen från allianspartierna våra synpunkter på det i propositionen föreslagna målet och inriktningen för funktionshinderspolitiken.

Vi har därutöver starka synpunkter på vad som saknas i propositionen.

På t.ex. utbildningsområdet har propositionen karaktären av en skrivelse, och framstår där som en tämligen fullständig redogörelse för regeringens funktionshinderspolitik. Andra politikområden förbigås i princip med tystnad, trots att där pågår både utredningar och uppdrag. Det gäller inte minst ett av de fyra områden som pekats ut som särskilt viktiga för att nå målet för funktionshinderspolitiken: *individuella stöd och lösningar för individens självständighet.*

Ett viktigt inslag här är LSS och personlig assistans. Det konstaterar även regeringen, om än i en bisats. Regeringens intentioner för LSS nämns dock inte med ett ord i propositionen. Det är särskilt märkligt när propositionens viktigaste förslag är att FN-konventionen på allvar nu ska prägla funktionshinderspolitiken – och när Sverige fått hård kritik för att inte leva upp till konventionen just vad gäller nedskärningarna på assistansområdet.

Andelen personer som får avslag på nyansökningar om assistansersättning från Försäkringskassan är rekordhög, så även antalet som får minskad eller helt indragen assistans vid en omprövning. Ett antal vägledande domar de senaste åren har inneburit en kraftigt hårdnad praxis, som enligt Liberalernas mening nu ligger långt från LSS-reformens ursprungliga intentioner. En utredning, Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40), har ett viktigt uppdrag att föreslå reformer för mer ändamålsenliga insatser enligt LSS, men har dels krav på sig att lägga förslag som totalt sett innebär kostnadsminskningar, dels en tidplan som innebär att de som nu nekats stöd får vänta i årtal innan de kan hoppas på en lagstiftning som ger dem rimliga möjligheter till ett värdigt liv.

Utredningen behövs, men utan nedskärningsbeting. För detta krävs ett tilläggsdirektiv. Därutöver behöver tryggheten säkras på kort sikt för dem som just nu nekats stöd och hjälp. Regeringen behöver skyndsamt lägga fram förslag på de förtydliganden som behövs för att assistans ska kunna beviljas utifrån behov av hjälp med egenvård eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Om detta görs i form av ett tilläggsdirektiv till sittande utredning eller i särskild ordning är mindre viktigt.

Regeringen aviserar vidare i propositionen ett par uppdrag på transportområdet, dels om kvalitet i färdtjänsten, dels om tillgänglighet och användbarhet inom transportsystemet. Liberalerna vill i stället se en bredare översyn, där man i ett sammanhang ser över de många olika insatser som finns för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att förflytta sig. Kollektivtrafiken, bilstödet, mobilitetsstödet och färdtjänsten är i stor utsträckning kommunicerande kärn, och hänger samtidigt ihop med t.ex. ledsagning, hjälpmedel och parkeringstillstånd. En alltför snål tilldelning av parkeringstillstånd, eller avgiftsbeläggning av parkering för personer med funktionsnedsättning, gör i praktiken en anpassad bil svårare att använda. En utredning bör se över hur olika insatser kan samverka och komplettera varandra för största möjliga delaktighet och självständighet för den enskilde. Dessutom bör bilstödet målgrupper övervägas. Personer med funktionsnedsättning har liksom alla människor fler behov än att ta sig till och från arbetet. Att vara delaktig i samhällslivet innebär också att kunna utöva fritidsintressen och att träffa släkt och vänner, och det behovet är inte mindre för en person som inte har ett förvärvsarbete.

Barbro Westerholm (L)

Bengt Eliasson (L)

Tina Acketoft (L)

Maria Weimer (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)